

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री हरिकृष्ण कार्की

आदेश

०७०-WO-०५२९

विषय :- उत्प्रेषण समेत।

कपिलवस्तु जिल्ला शिवनगर गाउँ विकास समिति वडा नं ८ बस्ने दिनदयाल } निवेदक
पाठक.....१ }

विरुद्ध

जिल्ला प्रहरी कार्यालय, रुपन्देही.....१
ऐ का प्रहरी उपरीक्षक.....१
पश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय, पोखरा कास्की.....१
ऐ. का प्रहरी नायब महानिरीक्षक.....१
प्रहरी प्रधान कार्यालय नक्साल, काठमाण्डौ.....१
गृह मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाण्डौ.....१ } विपक्षी

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ तथा १०७(२) बमोजिम पर्न आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य र आदेश यस प्रकार छ :-

म निवेदक मिति २०५८/०६/१ गते प्रहरी जवानमा भर्ना भई उक्त समय देखि नै आफ्नो ज्ञान वृद्धि विवेक र क्षमताले भ्याएसम्म राष्ट्र र प्रहरी संगठनप्रति सदा सर्वदा

कर्तव्यनिष्ठ भै कार्यगदैं आएको प्रहरी कर्मचारी हुँ । कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा राम्रो कार्य गरेबापत प्रोत्साहन सहित पुरस्कार समेत पाएको थिए । मिति २०७०/१/१ गतेका दिन मैले आफ्नो डिउटी पूरा गरी खाना खाई बसिरहेको अवस्थामा मलाई रिस गर्ने अन्य व्यक्तिहरूको कुरा सुनी डिउटीमा मादक पदार्थ सेवन गरेको भनी हुँदै नभएको कुरा गरी मिति २०७०/२/९ गतेका दिन एक्कासी नोकरीबाट हटाइयो । मैले आफ्नो यथार्थ व्यहोरा अनुरोध गरी सेवामा पुनर्बहाली गराई पाउन श्री पश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय पोखराका प्रहरी नायब महानिरीक्षक समक्ष पुनरावेदन गरेकोमा मिति २०७०/९/९ गते प्रहरी नायब महानिरीक्षबाट जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीबाट मिति २०७०/२/९ मा भएको शुरु निर्णयलाई नै सदर गर्ने गरी निर्णय भएको र विपक्षीहरूको उक्त काम कारबाही र निर्णयहरूले म निवेदकको कानूनी हक हनन भएकोले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२/१०७(२) बमोजिम उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी म निवेदकलाई भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउने गरी मिति २०७०/२/९ मा भएको निर्णय सदर गरेको मिति २०७०/९/९को निर्णय उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी निवेदकलाई सेवामा पुनःबहाली गर्नु भन्ने परमादेशको आदेश वा अन्य जो चाहिने उपयुक्त आज्ञा आदेश वा पूर्जा जारी गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको दिनदयाल पाठकको निवेदनपत्र ।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग दाबी बमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो ? निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुनु नपर्ने कुनै कारण भए सो आदेश प्राप्त भएको मितिले बाटोको म्याद बाहेक १५ दिनभित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत लिखित जवाफ पठाउनु भनी रिट निवेदनको एकप्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूलाई सूचना पठाई त्यसको बोधार्थ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियम बमोजिम पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको आदेश ।

निज रिट निवेदक तत्काल प्रहरी सेवामा रहदा डिउटीमा मादक पदार्थ(रक्सी) सेवन गरेको अभियोगमा मिति २०७०/२/९ को निर्णयले प्रहरी सेवाबाट हटाउने गरी निर्णय हुनुपूर्व यसरी नै डिउटीमा रहदा मादक पदार्थ सेवन गरेको कसूरमा मिति २०६९/४/३१ मा पहिलो पटक नसिहत र मिति २०६९/६/९ मा दोस्रो पटक नसिहतको विभागीय कारबाही भएको अवस्था हुँदा अन्य विभागीय कारबाही नगरी एकै चोटी प्रहरी सेवाबाट

हटाउने गरी कारबाही भएको भन्ने जिकिरमा कुनै सत्यता छैन । प्रहरी नियन्त्रणमा रहेका व्यक्तिहरूलाई राखिने हिरासत कक्षमा गार्ड कमाण्डरको हैसियतमा तत्काल कार्यरत निज रिट निवेदक २४ सै घण्टा प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८० मा लेखिए बमोजिम पदीय कर्तव्य तत्परताका साथ पालना गर्नु पर्नेमा उक्त नियम ८० को विपरीत हुने गरी ऐ. नियम ८८ को देहाय (च) मा उल्लेख भए अनुसार डिउटीमा मादक पदार्थ सेवन गरेको पाइएपछि पटक पटक यस्तो अनुशासनहीन कार्यमा संलग्न निजलाई प्रहरी सेवाबाट हटाउने गरी भएको विभागीय कारबाही कानूनसम्मत भएकोले प्रहरी सेवाको नोकरीबाट हटाउने गरी मिति २०७०/२/९ मा भएको निर्णय बदर हुनु पर्ने अवस्था छैन । रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्सालको लिखित जवाफ ।

तत्कालीन वडा प्रहरी कार्यालय वुटवल रुपन्देही दरवन्दीका प्रहरी हवलदार दिनदयाल पाठकले इलाका प्रहरी कार्यालय सालझण्डी रुपन्देहीमा कार्यरत रहदा मिति २०७०/१/१ मा लागे अह्राएको डिउटी नगरी आफूखुसी लाइन ब्यारेक छाडि बाहिर गई अत्यधिक मात्रामा मादक पदार्थ रक्सी सेवन गरी आएकोले प्रहरी नियमावली अनुसार कारबाही गरी पाउँ भनी प्रहरी हवलदार मान बहादुर सुनारले उक्त कार्यालयमा प्रतिवेदन लेखी पेश गरेको थिए । निजको तत्काल स्वास्थ्य परीक्षण समेत गराई उक्त कार्यालयबाट निजसँग स्पष्टिकरण समेत माग गरिसकेपछि आवश्यक कारबाहीका लागि प्रहरी कार्यालय सालझण्डी रुपन्देहीको च.नं ८७५ मिति २०७०/१/५ गतेको पत्रसाथ आवश्यक कागजातहरू सहित यस कार्यालयमा पठाइएकोमा निज प्रहरी हवलदार दिनदयाल पाठकलाई तत्कालीन अवस्थामा यस कार्यालयको हिरासत कक्ष सुरक्षार्थको लागि निजको कमाण्डमा आवश्यक जनशक्ति सहित खटाइएकोमा पुनः मिति २०७०/१/१८ गते साँझ आफूखुसी कार्यालयबाट बाहिर गई अत्यधिक मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरी क्वाटर गार्ड जस्तो संवेदनशील स्थानमा डिउटी खटिएको अवस्थामा लापरवाही एवं गैह्र जिम्मेवारीपूर्ण कार्य गरेको हुँदा आवश्यक कारबाही गरी पाउँ भन्ने समेत यस कार्यालयका तत्कालिन ह.मे.प्र.ह.रामबहादुर थापाले प्रतिवेदन लेखी पेश गरेका, निजको स्वास्थ्य परीक्षण गराउदा मादक पदार्थ सेवन गरेको देखिन आयो । सो भन्दा अगावै निजले मादक पदार्थ सेवन गरी सार्वजनिक स्थानमा सर्वसाधारण व्यक्तिहरूसँग झै झगडा गरेको कारण वडा प्रहरी कार्यालय वुटवल रुपन्देहीबाट मिति २०६९/४/३१ मा पहिलो पटक

रेकर्डमा जनिने गरी नसिहत पाएको थियो । मादक पदार्थ सेवन गरी गैह्र जिम्मेवारी एवं लापरवाहीपूर्ण तवरबाट कार्यालयमा हाजिर हुन आएकोले यस कार्यालयबाट मिति २०६९/६/९ मा दोस्रो पटक नसिहत पाएको अभिलेखबाट देखिन आएको छ । सर्वसाधारण जनताको जिउँ धन सुरक्षा लगायत समाजमा शान्ती सुरक्षा अमनचयन कायम गराउने एवं अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान तथा कानून कार्यान्वयन गराउने गहन जिम्मेवारी भएको प्रहरी संगठनको जिम्मेवार प्रहरी कर्मचारीबाट पटक पटक उल्लेखित कृयाकलापहरू दोहोरीन गई निजले गरेको पटक पटकको गैह्र जिम्मेवारीपूर्ण कार्यबाट निज सरहका दर्जा र मातहत दर्जामा समेत नकरात्मक प्रभाव पर्न गई यस प्रहरी संगठनमा नै प्रतिकूल असर पर्न गएको र निजलाई मौका स्वरूप दुई दुई पटक नसिहत दिँदा समेत आचरण व्यवहारमा सुधार हुने अवस्था नदेखिएकोले निजलाई प्रहरी नियमावली, २०४९ को (संसोधन सहित) बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीबाट अयोग्य नठहरिने गरी मिति २०७०/२/९ गतेको निर्णयबाट हटाइएको देखिएकोले निजले यस कार्यालय समेतलाई विपक्षी बनाई दिएको रिट निवेदनको व्यहोरा झुठा एवं कपोलकल्पित हुँदा रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देही र ऐ कार्यालयका प्रहरी उपरीक्षकोको लिखित जवाफ ।

प्रहरी संगठनको छविमा नै आँच पुऱ्याउने तथा बदनाम गराउने गरी गैरजिम्मेवार भई ड्युटीको समयमा मादक पदार्थ सेवन गर्ने प्रहरी कर्मचारी उपर प्रहरी नियमवली, २०४९ को परिच्छेद ८ मा भएको व्यवस्था अनुरूप तत्कालीन प्रहरी हवलदार निज दिनदयाल पाठकलाई सोही नियमावलीको नियम ८८(च) मा उल्लेख भएअनुसार आचरण विपरीत काम गरेको र मादक पदार्थ सेवन गरेको प्रमाणित भइरहेकोले थप प्रमाण बुझी रहनु पर्ने अवस्था नदेखिएको हुँदा निज दिनदयाल पाठकलाई प्रहरी नियमावली, २०४९ को परिच्छेद ८ को ८८(च) बमोजिम प्रहरी सेवाबाट हटाइएको कार्य कानूनसम्मत नै रहेकोले विपक्षीको रिट निवेदन जिकिर खारेज भागी छ, खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

निज रिट निवेदक पूर्व प्रहरी हवलदार दिनदयाल पाठक एक प्रशिक्षणयुक्त व्यवसायीक प्रहरी कर्मचारी भएर विभागीय नीति निर्देशनको पालना नगरी पटक पटक लापरवाही गरी

गैहजिम्मेवार एवं अनुशासनहीन कार्य गरेको तथा यस्ता कार्यबाट संगठनको उद्देश्य प्राप्तिसमा समेत प्रतिकूल असर पर्न जाने भएकोले प्रहरी नियमावली, २०४९ को परिच्छेद ९ को नियम ८८ को देहाय (ग) (ङ) र (च) अनुसार नोकरीबाट हटाउने वा बर्खास्त गर्न सकिने विद्यमान प्रहरी नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरूप अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट निदृष्ट कार्यविधि बमोजिम निजले गरेको कसूरको प्रकृति अनुसारको कारबाही भएको देखिएकोले सोही शुरु कारबाही निर्णय सदर गर्ने भनी पुनरावेदन तहबाट समेत निर्णय भएको हुँदा विपक्षीको उक्त रिट निवेदनमा उल्लिखित व्यहोराहरू निराधार कपोलकल्पित तथा झुठा भएकोले यस कार्यालयका प्रहरी नायव उपरीक्षक समेतलाई विपक्षी बनाई दिएको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पश्चिम क्षेत्रीय कार्यालय र ऐ कार्यालयका प्रहरी उपरीक्षक भोजराज ओझाको लिखित जवाफ ।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत निवेदनमा निवेदकका तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री गणेश खत्रीले रिट निवेदकले १२ वर्षसम्म प्रहरी सेवामा रहेर काम गर्नु भएको छ । निजले मादक पदार्थ डिट्टी समय भन्दा पछाडि गरेको भनेर आफूले पेश गरेको स्पष्टिकरणमा समेत उल्लेख गर्नु भएको छ । निवेदकलाई सेवाबाट नहटाई अरु सजाय गर्न सक्ने अवस्था पनि नियमावलीले गरेको छ । त्यस्तो अवस्थामा अन्य सजाय नगरी सरकारी सेवाबाट नै हटाउने गरी निर्णय गरिहाल्नु पर्ने अवस्था देखिदैन । निजलाई सेवाबाट हटाउँदा सफाईको मौका समेत प्रदान गरिएको छैन । तसर्थ जिल्ला प्रहरी कार्यालयका उपरीक्षक र क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय पोखराका प्रहरी नायव महानिरीक्षकबाट भएका निर्णयहरू अन्यायपूर्ण र प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत हुँदा बदर गरी निवेदकलाई सेवामा पुनर्वहाली गर्ने गरी आदेश जारी गरी पाउँ भनी बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

विपक्षीहरूको तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री चन्द्रकुमार पोखरेलले यी निवेदकले पटक पटक कार्यालय समयमा मादक पदार्थ सेवन गरी गैह जिम्मेवारपूर्ण कार्य गरेकोले प्रहरी नियमावली बमोजिम निवेदकलाई प्रहरी सेवाबाट हटाउने गरी निर्णय भएको हुँदा रिट निवेदन खारेज हुनु पर्दछ भनी बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

पक्ष विपक्षका कानून व्यवसायीहरूले गर्नु भएको बहस समेत सुनी निवेदनपत्र सहितका मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातहरूको अध्ययन गरी निवेदकलाई भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउने गरी मिति २०७०/२/९ मा भएको निर्णय सदर गरेको मिति २०७०/९/९ को निर्णय लगायतका सम्पूर्ण कारबाही उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी निवेदकलाई सेवामा पुनः बहाली गर्न परमादेशको आदेश वा अन्य जो चाहिने उपयुक्त आज्ञा आदेश वा पूर्जा जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदन दाबी र प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८८ को देहाय (ग) (ङ) र (च) अनुसार नोकरीबाट निवेदकलाई हटाउने वा बर्खास्त गर्न सकिने सम्बन्धी निदृष्ट कार्यविधि प्रकृया पुरा गरी हटाइएको हुँदा निवेदकको निवेदन दाबी खारेज हुनु पर्दछ भन्ने विपक्षीहरूको लिखित जवाफ रहेको प्रस्तुत निवेदनमा मूल रूपमा निम्न प्रश्नहरूमा केन्द्रित रही निर्णय दिनु पर्ने देखिन आयो ।

(क) निवेदन दाबी बमोजिम मिति २०७०/२/९ र २०७०/९/९ को निर्णय उत्प्रेषणको आदेश द्वारा बदर हुने नहुने के हो ?

(ख) माग बमोजिमको परमादेशको आदेश जारी हुनु पर्ने हो होइन ?

सर्वप्रथम पहिलो प्रश्नतर्फ हेर्दा निवेदकलाई भविष्यमा सरकारी सेवाको निमित्त अयोग्य नठहरिने गरी जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीका प्रहरी उपरीक्षकले सेवाबाट हटाउने गरी मिति २०७०/२/९ मा निर्णय गरेकोमा सो निर्णय बदर गर्न निवेदकले पश्चिम क्षेत्रीय कार्यालय पोखरामा पुनरावेदन गरेकोमा पश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय पोखराबाट जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीबाट मिति २०७०/२/९ मा भएको निर्णयलाई सदर गर्ने गरी मिति २०७०/९/९ मा निर्णय भएको देखिन्छ । निवेदकले आफूलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएको निर्णय बदर गर्न माग गर्दा आफूलाई विपक्षीहरूले सफाईको मौका नदिई प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त र प्रतिपादित सिद्धान्तको प्रतिकूल निर्णय भएको, डिउटीको पूरै दिन काम गरेको, सेवाबाट हटाउनको लागि आफूले सुत्ने बेलामा मादक पदार्थ सेवन गरेको थाहा पाई कुरा लगाई सोही कुरा सुनी नोकरीबाट हटाइएको, १२ वर्षसम्म राष्ट्र र संगठनको सेवा गरेको व्यक्तिलाई अन्य सजाय दिनु पर्ने थियो सो नगरी एक्कासी नोकरीबाट हटाइएको र म निवेदकले कुनै कारणले गल्ती गरेको भएपनि तलव वृद्धि वा पदोन्नती रोक्का गर्ने, घटुवा गर्ने,

तलव भत्ता कट्टा गर्ने जस्ता प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८४ बमोजिम अन्य सजाय गर्ने प्रावधान समेत रहेकोमा त्यसतर्फ विचारै नगरी एक्कासी नोकरीबाट हटाउने जस्तो गम्भीर निर्णय गरिएको भन्ने जस्ता कुराहरूको जिकिर लिएको देखिन्छ ।

कसैलाई पनि सरकारी सेवाबाट हटाउने निर्णय गर्दा त्यस्तो निर्णय कानूनले निर्धारण गरेको प्रकृया, विधि र अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट भएको हुनु पर्दछ । यी निवेदकलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएका निर्णयको पृष्ठभूमितर्फ हेर्दा निवेदकले मादक पदार्थ सेवन गरी आए अराएको डिउटी नगरेको, आफूखुसी लाइन ब्यारेक छोडी बाहिर गई अत्यधिक मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरी आएकोले प्रहरी नियमावली बमोजिम कारबाही गरी पाउँ भनी प्रहरी हवलदार मानवहादुर सुनारले मिति २०६०/१/२ इलाका प्रहरी कार्यालय सालझण्डी रुपन्देहीमा प्रतिवेदन पेश गरेको देखिन्छ । निजका नाउँमा इलाका प्रहरी कार्यालय सालझण्डी रुपन्देहीको च.नं ८६४ मिति २०७०/१/२ मा स्पष्टिकरण पेश गर्नु भनी पत्र काटेकोमा निजले मादक पदार्थ सेवन गर्नु मेरो ठूलो गल्ती हो । कार्यालय प्रमुखज्यू समेतको स्पष्ट निर्देशन हुँदाहुँदै पनि मैले मादक पदार्थ सेवन गरी आफ्नो जिम्मेवारीप्रति लापरवाही गर्नु ठूलो गल्ती भयो । एक पटकको लागि सुधने मौका पाए यस्ता गल्ती दोहोर्‍याउने थिइन भनी स्पष्टिकरण पेश गरेको देखिन्छ ।

रिट निवेदकलाई पहिलो पटक नसिहत दिएको कुरा वडा प्रहरी कार्यालय बुटवलको च.नं १४७ मिति २०६९/४/३१ को पत्रको प्रतिलिपिबाट देखिन आउँछ । निजलाई दोस्रो पटक पनि खटाई पठाइएको कार्यालयमा हाजिर हुन जाँदा अत्याधिक मात्रामा मादक पदार्थ रक्सी सेवन गरी हाजिर भएको र हाजिर भएपश्चात् पनि कारागार जस्तो सम्वेदनशील स्थानमा हो हल्ला गरी अशान्ती फैलाएको भनी दोस्रो पटक नसिहत दिने गरी निर्णय भएको कुरा मिसिल संलग्न मिति २०६९/६/९ को निर्णय र च.नं ११३७ मिति २०६९/०६/०९ को जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीले गृह मन्त्रालयको नाउँमा लेखिएको दोस्रो पटक नसिहत दिइएको(प्र.ह.दिनदयाल पाठक) लेखिएको पत्रको प्रतिलिपिबाट देखिन आउँछ । यसैगरी ह.मे.(प्र.ह.) रामवहादुर थापाले प्रहरी हवलदार दिनदयाल पाठकलाई यस कार्यालयको हिरासत कक्षमा गार्ड कमान्डरको डिउटी खटाइएकोमा मिति २०७०/१/१८ गते साँझ ८.३० बजेको समयमा अत्याधिक मात्रामा मादक पदार्थ रक्सी सेवन गरी क्वाटर गार्ड जस्तो

संवेदनशील स्थानमा लापरवाही गरी गैह्र जिम्मेवार कार्य गरेको भनी आवश्यक कारबाही गरी पाउँ भनी जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीका कार्यालय प्रमुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गरेको र सो प्रतिवेदन उपर निजलाई जिल्ला प्रहरी कार्यालयको च.नं ४४३१ मिति २०७०/१/२० को पत्र मार्फत स्पष्टिकरण सोधिएकोमा निजले घरायसी चिन्ताको कारण केही मात्रामा मादक पदार्थ सेवन गरेको हो भनी अत्यन्त गैह्रजिम्मेवार एवं कर्तव्य विपरीत जवाफ दिएको भनी पुनः स्पष्टिकरण सोध्ने काम गरिएको र निजले पुनः स्पष्टिकरण पेश गर्दा समेत घरायसी चिन्ताको कारण मादक पदार्थ सेवन गरेको, सो कारण मलाई खटाइएको डिउटीमा मेरो कमजोरी हुन गयो भनी उल्लेख गरेको कुरा सो सम्बन्धी कागजातको प्रतिलिपिहरूबाट देखिन आउँछ ।

यसरी माथी उल्लेख भए अनुसारको कागज व्यहोराहरूबाट निवेदकले मादक पदार्थ सेवन गरी कार्यालयमा पदीय जिम्मेवारी अनुसारको काम कारबाही नगरेकोमा निजलाई कारबाही हुन पटक पटक प्रतिवेदन परे उपर पटक पटक स्पष्टिकरण सोधिएको, सोधिएको स्पष्टिकरण बमोजिमको जवाफ निजले नदिएको र निजलाई दुई दुई पटक नसहितको सजाय दिएको अवस्था देखियो ।

निवेदकले सफाईको मनासिव मौका नदिई सेवाबाट हटाउने गरी निर्णय भएको भनी निवेदनमा उल्लेख गरेको सन्दर्भमा हेर्दा प्रहरी नियमावली, २०४९ (संसोधन सहित) को परिच्छेद ९ को नियम ८९ को उपनियम (२) (ग) मा बमोजिम सफाई पेश गर्ने मौका दिन नपर्ने भएको भनी निवेदकलाई भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने गरी निर्णय भएको अवस्था देखिन्छ। प्रहरी नियमावली, २०४९ नियम ८९ को उपनियम (२) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको (ग) मा भएको कानूनी व्यवस्था हेर्दा सफाई पेश गर्ने मौका दिँदा मनासिव नपर्ने भएमा सो कुराको पर्चा खडा गरी त्यस्तो प्रहरी कर्मचारीलाई यस उपनियम बमोजिम सफाई पेश गर्ने मौका दिनु पर्ने छैन भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ । यसरी प्रहरी नियमावलीमा सफाईको मौका नदिइकन पनि सरकारी सेवाबाट हटाउन सक्ने आधारहरूको उल्लेख गरेको देखिएको र विपक्षीहरूबाट सोही आधार उल्लेख गरी निवेदकलाई सफाई मौका दिन मनासिव नपर्ने कुराको निर्णय पर्चा खडा गरी सफाईको मौका नदिई निर्णय भएको र सो निर्णय उपर निवेदकले पुनरावेदन गरेकोमा

पुनरावेदन तहबाट समेत प्रहरी उपरीक्षकबाट भएको निर्णय सदर हुने गरी निर्णय भएको देखिँदा निवेदकको सफाईको मौका नदिई प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत निर्णय भएको भन्ने भनाई मनासिव देखिन आएन ।

प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८४ मा प्रहरी कर्मचारीलाई हुने विभिन्न सजाय सम्बन्धी व्यवस्थामा नसिहत दिने, भविष्यमा सरकारी सेवाबाट अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट हटाउने समेतका व्यवस्था रहेकोमा रिट निवेदकले दुई दुई पटक सम्म नसिहतको सजाय पाइसकेको देखिएको, ऐ.को नियम ८८ मा बराबर अनुशासनहीनताको काम गरेमा, आफ्नो पदको जिम्मेवारी अनुसार आचरण नगरेमा, पालोमा रहेको अवस्थामा वा नरहेको अवस्थामा पनि उर्दीको पोशाक लगाई मादक पदार्थ सेवन गरी हिडेमा वा जथाभावी गरेमा सजाय गर्ने अधिकारीले कुनै प्रहरी कर्मचारीलाई नोकरीबाट हटाउन वा बर्खास्त गर्न सक्ने व्यवस्था रहेकोमा उल्लेखित आचरण विपरीतको काम निवेदकबाट भए गरेको देखिएको आधारमा ऐ को नियम ८९ मा सजाय सम्बन्धी कार्यविधिको व्यवस्था भई सोही कार्यविधि बमोजिम नै निर्णय भएको देखिन्छ । सोही नियमावलीको नियम ९२ मा पुनरावेदन सम्बन्धी कार्यविधि र ऐ को नियम ९३ मा सजायको किसिम, सजाय गर्ने अधिकारी र पुनरावेदन सुन्ने अधिकारी सम्बन्धी व्यवस्था रहे भएकोमा सोही कानूनी व्यवस्था बमोजिम सजाय गर्ने अधिकारीबाट निजलाई प्राप्त अधिकार बमोजिम सजाय भएको देखिन्छ । प्रहरी हवलदारलाई भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने भनी तोकिएको प्रहरी उपरीक्षकबाट निवेदकलाई भविष्यमा सरकारी नोकरीको लागि अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाउने गरी निर्णय भएको र पुनरावेदन गरी पुनरावेदन सुन्ने अधिकारी भनी नियमावलीमा उल्लेख गरेको पदाधिकारी पश्चिम क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालय पोखराका प्रहरी नायव महानिरीक्षकबाट नै निवेदकले गरेको पुनरावेदन सुनी निर्णय भई सोही नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम त्यस्तो निर्णय अन्तिम हुने व्यवस्था बमोजिम निर्णय अन्तिम समेत भइसकेको अवस्था देखिन्छ । प्रहरी नियमावलीमा सफाईको मौका नदिइकन पनि सेवाबाट हटाउने सम्बन्धी व्यवस्था रही सो व्यवस्थाको शर्त बन्देजको पालना गरी निजलाई कानून बमोजिम नै नोकरीबाट हटाइएको देखिएकोले निवेदकले बदर गर्न माग गरेको मिति

२०७०/२/९ र २०७०/९/९ को निर्णयहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गर्नु पर्ने अवस्थाको देखिन आएन ।

अब, निवेदकले विपक्षीको नाउँमा नोकरीमा पुनः बहाली गरी पाउँन उपयुक्त आज्ञा आदेश जारी गर्न माग गरेकोतर्फ हेर्दा माथी प्रकरणहरूमा विवेचना गरिएका आधारहरूबाट निजलाई नोकरीबाट हटाउने गरी भएको निर्णय नै बदर गर्न नपर्ने देखिएको परिप्रेक्ष्यमा निजलाई नोकरीमा पुनर्वहाली गराउनु पर्ने अवस्था नै नरहने हुँदा विपक्षीहरूको नाउँमा माग बमोजिमको परमादेशको आदेश समेत जारी गरी रहनु पर्ने देखिएन ।

अतः माथी उल्लेखित आधार, कारण र कानूनी व्यवस्था समेतबाट निवेदन माग दाबी बमोजिम विपक्षीहरूबाट भएको मिति २०७०/२/९ र २०७०/९/९ भएका निर्णयहरू उत्प्रेषणको आदेशबाट बदर नहुने र सोही कारणले परमादेशको आदेश समेत जारी गरिरहनु पर्ने अवस्था नरहेको हुँदा प्रस्तुत रीट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत :- नगेन्द्रकुमार कालाखेती

कम्प्यूटर अपरेटर :- मन्दिरा रानाभाट

इति सम्बत् २०७३ साल कार्तिक ८ गते रोज २ शुभम्

